

sisti illuminare tenebras mortalium, da nobis per viam luminum pervenire ad lumen aeternum, ut placeamus coram te in lumine viventium, qui vivis et regnas per omnia saecula saeculorum. Amen.

SERMO IV.

De nova nostra nativitate et vita.

1. Secunda nobis hodie, fratres, nativitas celebratur, quae de illa prima nativitate, tanquam de causa effectus, consequenter nata videtur. Illa siquidem, quam usque hodie celebravimus, nativitas Christi est; ista, quam hodie celebramus, nativitas nostra est. In illa namque Christus natus est, in ista Christianitas nata est. Cum enim tria sint quae nos faciunt christianos, fides, Baptismus, et altaris participatio, hodierna dies fidem nobis initiavit, Baptisma consecravit, ac mensae caelestis miracula praeformavit. Quomodo sane prima gentium illuminatio fidem nobis initiaverit, quomodo Christus baptizatus Baptisma nostrum consecraverit, qualiter illa conversio aquae in vinum, mutationem rerum in convivio mensae Dominicae praestenderit, nequaquam jam opus est ut doceamus: sed illud arbitror operae pretium, ut nosmetipsos commoneamus, ne fides in nobis a suis degeneret initiis, ne vacuetur in nobis gratia Baptismatis, ne cedat nobis in iudicium participatio calicis Christi.

2. Et ipsa quidem fides, qualis ab illis Magis, primis videlicet auctoribus suis, nobis hodie tradita sit; qualiter **912** maximum fidei sacramentum mysticis insinuaverint munerum figuris, satis abundeque disserere patres nostri, ut ex ea parte nullus jam alius labor quam in labores eorum introire nobis resederit. Sed neque magnopere postulat status, imo ruina temporis hujus, ut de mysterio fidei disputetur sed ut magis id modis omnibus elaboretur ut, sicut Apostolus ait, in conscientia pura idem fidei mysterium habeatur (*I Tim. III, 9*). Ecce enim hodie si de mysterio fidei interrogas, omnes fere invenies christianissimos; si conscientias discutias, paucos admodum invenies vere christianos. Totus fere mundus confitetur verbis se nosse Deum, factis autem negat (*Tit. I, 16*); adeo ut et qui speciem pietatis videntur habere, virtutem ejus saepius inveniuntur propemodum abnegare. Quid putatis autem, fratres mei quos in hoc significare voluerim, quos scilicet dicam pietatis habere speciem, sed abnegare virtutem? Si illos qui spatiosam viam saeculi ambulant, intelligitis, quid illi vel de sola praerunt pietatis specie, qui nomine solo christiani, atque in vacuum assumptis nomen sanctum Christi, tota ac libera professione sectantur quae huic inimica sunt nomini; qui omni specie conversationis et modo vitae, se protestantur inimicos crucis Christi? Haecine est speciem pietatis quam in eis videmus. habitus et incessus meretricius, sermo scurrilis, oculus impudicus, venter qui pro Deo colitur, et omnis illa vitae contumelia, quae publice et gloriabunde, velut in faciem pietati irrogatur? Quae enim in occulto

ab ipsis fiunt, turpe est et dicere (*Ephes. v, 12*). Fodiat parietem eorum qui ad ipsos missus est propheta, ut adhuc majores abominationes videat, quas non erubescunt aut verentur coram illa tremenda majestate perpetrare. Quid enim mihi, qui monachus videor, de his qui extra hoc monasterium sunt judicare? Utinam nec de his ipsis qui hic intus sunt, mihi esset judicare. Ad me ipsum namque conturbata est anima mea, dum scilicet vereor ne haec ipsa species pietatis, quam utique vobiscum gero, gravius me incipiat accusare, si pietatem ipsa me convicerit abnegasse.

3. Omnino, fratres, verendum est mihi, an vero et vobis ipsis, vos videritis, ne ad nos praecipue spectet ille sermo qui per Apostolum prophetatus est de temporibus novissimis; ubi, cum malitiam hominum describeret tunc futurorum, qualis nunc manifeste legi potest in vita et moribus eorum, longum tandem sic conclusit malorum catalogum: *Habentes, inquit, speciem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes* (*II Tim. III, 5*). Quid enim ita speciem pietatis habet, sicut haec quam pretendimus, humilitas tonsurae et habitus, parcimonia cibi et potus, labor fere continuus, et ordinatissimus per omnia vivendi modus? Caeterum de virtute ipsa pietatis, quam haec species exterior promittit, quam prope nihil in me meique similibus valeat inveniri, pudor mihi esset confiteri, si non omnibus essemus manifesti. Quae est enim virtus pietatis, nisi charitatis non ficta, humilitas vera, patientia longanimis, obedientia non segnis? In his virtutibus earumque similibus, quantum vobis liceat gloriari, vestro, fratres, relinquimus iudicio; de me siquidem ingenue confiteor, quia nomina quidem earum scio, saporem adhuc ignoro. Merito itaque pudorem mihi pariter et timorem incutit habitus quem gero religionis, cui fere nullum suffragatur testimonium virtutis. Nunquid enim tuto mihi possum usurpare monachi nomen et honorem, cujus non habeo meritum et virtutem; cum, sicut ante nos dictum est, simulata sanctitas duplicata sit iniquitas, (*Aug. in psal. LXIII*); et lupus sub ovina pelle deprehensus graviore sit sententia percellendus? Propterea vos quoque, fratres, ut tuto gloriari possitis, in hac, qua corpora vestra decorata sunt, specie pietatis, ponite corda vestra in virtute ejus; ut species in corporibus, virtus in cordibus, probatos vos exhibeant tam angelis quam hominibus, sitque, sicut scriptum est: *Omnes qui viderint eos cognoscent illos quia isti sunt semen cui benedixit Dominus* (*Isa. LXI, 9*).

4. Haec est, fratres, christianae fidei pietas vera, hoc est habere mysterium fidei in conscientia pura. Ut enim mysterium fidei, quod hodie nobis mystica commendaverunt Magorum munera, fideliter et digne conservaremus immaculatum in conscientia pura, hodie itidem **913** Christus baptizatus, non sibi sed nobis, *Aspersit*, sicut Apostolus ait, *corda a conscientia mala, et abluit corpora aqua munda* (*Hebr. x. 22*). Quam felix, o fratres, anima illa,

quae sic lota in salutem, mox e vestigio secuta est Salvatore, ut deinceps adhaerens ei cum Apostolis, illam meruit audire vocem: *Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus!* (*Joan. XIII, 10*). Caeterum qui baptizatur a mortuo, et iterum tangit eum, quid proficit lavatio in vivo? (*Eccli. XXXIV, 30*). Ego postquam Baptismo lotus fui, non unum mortuum, sed tot mortuos quot opera mortis, tetigi; et, juxta Petrum apostolum, contigit mihi illud veri proverbii, *Canis reversus ad vomitum suum, et sus lota in volutabro luli* (*II Petr. II, 4*). Quid igitur faciam? quibus ulterius aquis sordes tantas diluam? Audio quia sicut una fides, sic unum Baptisma est, nec secundo Baptismati locus est, quoniam quicumque baptizatur, in morte Christi baptizatur; qui sicut semel mortuus est, sic et semel baptizatus est, ut et nobis unicus modum et formam Baptismatis praescriberet. Diffiderem forsitan ulterius posse mundari, nisi quia desperantem reducit in spem, inter alias Scripturae consolationes, etiam fidele consilium Elisei, etiamsi totus instar Naaman Syri lepra sim perfusus, ac vetero incurabili possessus. *Vade, inquit, et lavare septies in Jordane, et mundaberis*. Si dixisset, Lavare ter, mundaberis, continuo intellexissem trinam mersionem qua inundantur baptizati, dicereque totum illud miraculum gratiam prophetare Baptismatis, ut jam tunc Jordanis de virtute Dominici Baptismi cepisset ad salutem gentium operari. Nunc autem cum signanter dicat, *lavare septies in Jordane*, quid sibi vult septenarius iste, aut quis est Jordanis ille? Jordanis, ut aiunt, interpretatur *Descensus eorum*. Quorum? Illorum utique qui humiliantur ad poenitentiam, qui nimirum quanto profundius descendunt per gradus humilitatis, tanto se penitius mergunt et plenius abluunt spiritualis alveo Jordanis.

5. Ad me ipsum, o Deus, conturbata est anima mea, memor peccatorum suorum; propterea memor ero tui de terra Jordanis, quomodo scilicet in descensu humiliationis mundaveris Naaman leprosum. *Descendit, inquit, et lavit septies in Jordane, iuxta sermonem viri Dei, et mundatus est*. Descende et tu, o anima mea, de curru superbiae in salubres aquas Jordanis, qui de fonte domus David, toto jam profluit orbe in abluionem peccatoris et menstruat. Haec est nimirum humilitas poenitendi, quae, de domo pariter et exemplo profluens Christi, toto jam praedicatur orbe, totiusque purgat crimina mundi. O vos, Naaman Syri: non enim unus, sed innumeri: o, inquam, divites, sed leprosi; superbi, sed aërumosi; quare tam vehementer abhorretis lavari his medicinalibus aquis? cur vobis ita viluit noster iste Jordanis praefluvis Damasci? Dicitis enim, si forte quaerentibus aliquando consilium salutis imitanda praedicetur humilitas et paupertas Christi: *Nunquid non meliores sunt fluvii Damasci omnibus aquis Israel, ut laver in eis et munder?* (*IV Reg. v. 10, 14, 12*). Nunquid non est

melius, et ad purgationem peccatorum efficacius, quotidie benefacere de affluentia mundi, quam semel omnia relinquendo pauperem fieri? Sed enim audi, Naaman. Fluvium Damascenum absorbebit Leviathan, et non mirabitur; nam de Jordane si habeat fiduciam quod influat in os ejus (*Job XI, 18*), spes eum frustrabitur. Neque enim grande reputat quantiscunque, praeter humilitatem christianam, virtutibus affluas: cum etiam pauperes Christi devorare se posse confidat, sed nihil in eis inimicus proficiat. Damascus secunduam nomen suum, *Civitas sanguinis* est, et aquae ejus sanguine mistae sunt; quia opera etiam bona carnalium et saecularium, vix a quocunque peccato pura sunt. Et quomodo id quod infectum est sanguine, sanguinem mundabit? qua ratione lepram, id quod leprosum est curabit? At Jordanis noster ipse quidem purum profluit, nec te calumniari poterunt superbi, si totus in eo mersus fueris, ac velut consepultus humilitati Christi.

6. Audi saltem, o Naaman, domesticos tuos, humiles amicos, fideles consiliarios. Naamen concedebat indignans adversum virum Dei, quem consuluerat; at illi, *Pater*, inquit, *etsi rem grandem dixisset tibi propheta, certe facere debueras*. Fidele prorsus verbum, rationis et **914** sapientiae plenum; quippe suggestio est rationalium hominis sensuum, quos sibi Deus testes retinuit adversus hominem ipsum. *Pater*, inquit, *etsi rem grandem dixisset tibi Propheta, certe facere debueras*. Non credere namque Prophetae, Dei est injuria: non tentare omnia pro salute, odium est sui ipsius et invidia. Quid enim grande esse potest in praeepto, ubi salus est in promisso? Quanto magis non debet videri grande vel difficile, discere ab Jesu quia mitis est et humilis corde, cum in eo pariter inveniat et requies animae, et praesens medela spiritualis leprae, pignusque salutis aeternae? Tandem vix aegreque obtinetur a superbo peccatore ut descendat in Jordanem et lavet; si tamen septies lavat, totumque se plenius et saepius mergat, non moratur effectus salutis fidem propheticam facere sermoni. Sed, proh dolor! quanta est hujus nostri miseria temporis! quia non solum divites, sed etiam pauperes leprosi, ita inveniuntur delicati, ut vix usque ad talos salubribus intingi patiantur aquis: aut si semel laverint, mox sibi plenissime videantur mundati.

7. Et Elisaeus non ita sentit, sed signanter exprimit, *Septies lavare, et mundaberis*. Sciebat nimirum humilitatem Christi, quae nobis imitanda est, si perfecte volumus mundari, septemplex esse virtutis. Prima virtus, quod cum dives esset, pauper factus est. Secunda, quod paupertati extremitatem adjiciens, in praesepe positus est. Tertia, quod Matri subditus. Quarta, quod servi manibus hodie inclinavit caput. Quinta, quod discipulum urem tulit et proditorem. Sexta, quod sic fuit mansuetus ante iniquum judicem. Septima, quod

crucifixoribus tam clemens intercessor fuit apud Patrem. His vestigiis, licet satis a longe, gigantem sequeris, si paupertatem diligis, si inter pauperes extremitatem eligis, si monasterii subditus es disciplinæ, si minorem tibi pateris præesse, si falso fratres æquanimiter tuleris, si mansuetudine vincas cum judicaris, si charitatem rependas illis a quibus injuste pateris. Hæc humilitas plane sine injuria unci Baptismi rebaptizat: quia mortem Christi non iterat, sed mortificationem et sepulturam criminum instaurat; et quod in illo Baptismo gestum est specie, hic rursus impletur veritate. Hæc siquidem humilitas cælos aperit, spiritum adoptionis restituit: Pater agnoscit filium, quippe in innocentia et puritate pueri regenerati reformatum. Unde bene de Naaman Scriptura meminit quia restituta est caro ejus, sicut caro pueri parvuli (IV Reg. v, 13, 10 14): significans ut ar-

IN FESTO PURIFICATIONIS BEATÆ MARIE VIRGINIS.

SERMO I.

De cæremonia luminum hoc festo usitata.

1. *Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus vestris (Luc. xxii, 35). Sint lumbi nostri præcincti, ut Purificationem Mariæ æmulemur; sint lucernæ ardentes in manibus, ut gaudium Simeonis, lumen in manibus portantis, etiam visibili signo in nobis repræsentemus. Simus videlicet casti corpore, et mundi corde; et Purificationem Mariæ expressimus: simus ardentes devotione, et lucentes opere; et cum Simeone Christum portamus in manibus. Maria tamen non tam purificata fuit, quam mysterium Purificationis commendavit, implendo legalem, 945 significando spiritualem. Quid enim in ea purificandum esse potuit, quæ virgo concepit, virgo peperit, virgoque permansit, imo quæ ipso conceptu plane purificata fuit, si quid forte minus ante puritatis habuisset [alias habuit]? Quid, inquam, mundandum habuit conceptus ille, qui solus potest facere mundum de immundo conceptum semine (Job. xiv, 4), qui fontem quo immundus purificetur edidit, fontem domus David, qui hodieque patet indefesseque scatet in abluitionem peccatoris, et menstruatæ? (Zach. xiii, 1.) Suscepit tamen Mater totius puritatis, purgationis legitimæ speciem, ut simul et obedientissimæ humilitatis virtutem, et evangelicæ purificationis insinuat veritatem. Ubi nunc ille, qui tam fallaciter quam contumaciter præsumens de sanctitate, detrectat purgatoria poenitentium remedia subire? Esto quod sanctus sit; nunquid sicut sanctarum Sanctissima, quæ Sanctum sanctorum peperit, Maria? Utinam, fratres mei, utinam nos illam haberemus humilitatem in peccatis nostris quam vere habuerunt sancti in virtutibus suis. Sed omittamus nunc istud, ut quod cœpimus*

bitror, quia eorum, qui sic se abluunt, non solum corda recuperant innocenciam parvulorum; sed etiam corpora secundum quendam modum puerilem sibi vindicant puritatem mortificatione membrorum. Sic enim de quodam sanctorum legitur, quia in membris defuncti, septennis quodammodo pueri gratia videbatur (*De S. Martino dictum apud Sulpicium*). Ecce, fratres, qui primi gratiam Baptismatis tantis voluptatum sordibus amisimus, ecce verum Jordanem, descensum scilicet humilium, ubi die rebaptizari licet, invenimus. Hoc tantum est, ut non parcamus nobis de die in diem descendere profundius, et plenius mergi, Christoque penitus, conselpeliri. Ipsi gratias agamus, cujus humilitas et formam Baptismi hodie dedicavit credentibus. et gratiam non disparem reservavit poenitentibus, Ipsi gloria per omnia sæcula sæculorum. Amen.

prosequamur. Ac primo quidem de illa spirituali Purificatione, quam Maria, offerens pro se et pro Filio par turturum aut duos pullos columbarum, nobis commendavit, prosequeremur, nisi quod patres nostri, sicut vobis notissimum est, omnia ad liquidum prosecti sunt; et quomodo turtur castitatem carnis, columba ad simplicitatem mentis pertineat, diligenter discurrerunt; nec illud quidem prætereuntes, quid sit sacrificium de uno turture vel pullo columbino, quid holocaustum de altero. Hoc unum tamen adjicimus, quod quante notiora nobis sunt mysteria, tanto districtius et justius eorum a nobis exiguntur opera; quia scienti bonum et non facienti, peccatum est illi (*Jac. iv, 17*); et servus sciens voluntatem domini sui, et non faciens digna, plagis vapulabit multis (*Luc. xii, 47*).

2. Relinquentes igitur quod tractatum est sufficienter, illud potius tractemus, si placet, quid hæc pulcherrima Ecclesiæ consuetudo luminarium hodie gestandorum, aut factum repræsentet, aut faciendum demonstrat. Quanquam ne id puto quidem vobis incognitum, etiamsi nunquam sit auditum. Quis enim hodie, cereum ardentem gestans in manibus, non statim illius senis recordetur, qui, hodie Jesum accipiens in ulnas suas, Verbum in carne tanquam lumen in cera, ipsum esse lumen ad illuminationem gentium perhibebat? Erat profecto et ipse lucerna ardens et lucens, testimonium perhibens de lumine, qui ad hoc ipsum in Spiritu quo plenus erat, venit in templum, ut, suscipiens misericordiam tuam, Deus, in medio templi tui prædicaret ipsam esse misericordiam, et lumen populi tui. Vere tu, senex serene, lumen portabas non modo manibus, sed et sensibus; qui sic eras illuminatus, ut, cum tanto ante futuram illuminationem gentium tam clare videres, etiam nunc inter tenebras Judaicæ infidelitatis, hodierna claritas fidei

nostræ tibi coruscaret. Lætare jam, senior juste, vide jam quod prævidebas: discussæ sunt mundi tenebræ, ambulant gentes in lumine tuo; plena est omnis terra gloria luminis illius quod occultum in sinu fovebas, imo quo sensus tuos refovebas. O fomes amoris, ipse amor suavis et dulcis ad refocillandam animam! Prorsus suavis et dulcis, etiam cum crucias et affligis; eruciatus feliciter delectans, sicut ignis salubriter refrigerans. Ignis iste, fratres, si in sinu absconditus fuerit, vestimenta non comburit; imo illum ignem extinguit, qui, in sinu celatus, non modo vestimentum adurit, sed et quod vestitum est, depascit, id est, corpus et animam pariter, consumit, inquit, *nostrer ignis consumens est (Deut. iv, 24)*, sed ignem consumentem; nam animam refovet, demulcet mentem, spiritum recreat, reparatque pereuntem. Hujus ignis vim Simeon non ignorabat, qui in sinu suo eum portare gaudebat, pectusque senile fotu illius calefaciebat. Quanto salubrius et suavius ignis iste senem nostrum calefecit, quam regem David Abisag Sunamitis? (*III Reg. i, 17*) nisi forte Abisag hic ignis idem fuit, sapientia scilicet, cujus amplexu non solum recalescunt frigidi, sed etiam reviviscunt mortui.

4. Amplectere igitur, o beate senex, sapientiam Dei 946, et recalescant atque recanescant quasi de novo sensus tui; astringe uberibus tuis misericordiam Dei, et erit senectus tua in misericordia uberi. *Inter ubera, inquit, mea commorabitur (Cantic. i, 12)*, etiam cum reddam illum Matri suæ, manebit apud me. Et cum inter materna ubera continebitur, nihilominus inter ubera mea commorabitur, et ubera quoque mea inebriabit misericordia uberi; etsi non quantum ubera Matris. Illa quippe sicut singulariter mater est summæ misericordiæ, sic excellenter habet ubera uberis misericordiæ. Gratulor et gratificor tibi, gratia plena, quæ misericordiam genuisti quam suscepi; cereum præparasti, quem accepi. Tu ceram ministrasti suscepto lumini, Virgo virginum Virgini; dum incorrupta mater incorruptibile Verbum, incorrupta carne vestisti. Eia, fratres mei, ecce ardet cereus in manibus Simeonis, accendite et vos cereos vestros de illius mutatione luminis, lucernas dico quas Dominus jubet esse in manibus vestris (*Luc. xii, 35*). Accedite ad eum, et illuminamini, ut non tam lucernas feratis quam ipsi lucernæ sitiis, lucentes intus et foris, vobis et proximis. Sit ergo lucerna in corde, sit in manu, sit in ore. Lucerna in corde luceat vobis: lucerna in manu vel ore luceat proximis Lucerna in corde, est pietas fidei; lucerna in manu, exemplum operis; lucerna in ore, sermo ædificationis. Non solum autem coram hominibus lucere nos necesse est per operationem et sermonem, sed et coram angelis, per orationem, coram Deo per intentionem. Lucerna nostra coram angelis est pura devotio, cum in conspectu angelorum psallimus sapienter, vel oramus arden-

ter; lucerna coram Deo, simplex intentio, ut ei soli placeamus, cui nos probavimus.

4. Et ne putemur, in his quæ dicimus, sensus nostri somnia secuti fuisse; probemus nos potius in omnibus adhæsisse testimoniis Scripturæ. Quod enim fides lucerna sit, testatur Salomon loquens de muliere forti, *Non exstinguetur in nocte lucerna ejus (Prov. xxxi, 18)*; quod utique intelligimus, Non deficiet in tentatione fides ejus. Nam et de charitate, quæ nihil aliud est quam fides operans per dilectionem, apud eundem legimus Salomonem: *Lampades ejus, lampades ignis atque flammarum. Aquæ multæ non poterunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam (Cantic. viii, 6, 7)*. Quod opus bonum lucerna sit, lux ipsa veritatis indicat, cum ait, *Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus vestris (Luc. xii, 35)*; et, *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona (Matth. v, 16)*. Quod sermo ædificationis lucerna sit, David dicit: *Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen semitis meis (Psal. cxviii, 105)*. Et Petrus apostolus de sermone prophetico, *cui benefacitis, inquit, intendentes, tanquam lucernæ lucenti in obscuro loco (II Petr. i, 19)*. *Declaratio quoque sermonum Dei illuminat, et intellectum dat parvulis (Psal. cxviii, 130)*, sive cum sermones evangelici declarant umbram legis, sive cum ipsi sermones tam Evangelii quam legis declarantur expositionibus dilucidis, qui non intelligentibus parvulis videbantur obscuri; et in lumine dicimus quod dictum erat nobis in tenebris. Ideo Philippus in figura cujuslibet ecclesiastici doctoris dictus est os lampadis, eo quod de ore ipsius ad illuminationem audientium coruscaret ignitum eloquium Domini. Sermonem autem Dei intelligo, fratres mei, quidquid spiritus ejus dignatione sua loquitur in vobis; omnem utique sermonem qui bonus est ad ædificationem fidei, in provocationem charitatis. Si quis ergo vestrum loquitur, quasi sermones Dei (*I Petr. iv, 11*); ut etiam in privatis colloquiis omnis sermo malus non procedat de ore vestro, sed si quis est ad ædificationem fidei, ut gratiam det audienti; ut qui audierit, dicat gratias agens tibi, Benedictus sermo oris tui, quia *lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen semitis meis (Psal. cxviii, 105)*. De oratione autem quod et ipsa lucerna sit, maxime si divinitus sit illuminata, ex eo colligimus quod Salomon ait: *Lucerna Domini spiraculum hominis, quæ investigat omnia secreta ventris (Prov. xx, 27)*. Lumen namque quod nobis orantibus vel psallentibus desuper aperitur, spiraculum vitæ est, in quod suaviter respiramus. Hujus lucernæ videtur Job recordari, cum in mœrore tentationis recolens cum suspitio lætitiæ præteritæ consolationis, ait: *Quis mihi tribuat ut sim juxta menses pristinos, secundum 947 dies quibus Deus custodiebat me, quando splendebat lucerna ejus super caput meum, et ad lumen ejus ambulabam in tenebris? (Job, xxix, 2, 3)*. Cæterum quod lucerna hæc dicitur investigare omnia secreta ventris, id est